

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ
підготовки бакалавра

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ» підготовки бакалавра

Розробник: Столярчук Н. М., доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології

Погоджено

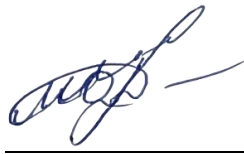
Гарант освітньо-професійної програми:

Москвич О.Д.

.Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології протокол №10 від 2 лютого 2026 р.

Завідувач кафедри:

доцент Москвич О. Д.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В12 Культурологія та музеєзнавство ОПП Креативні індустрії та медіакультура Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів __150__ / __5__		Рік навчання <u> 2 </u>
		Семестр <u> 3-ий </u>
		Лекції <u> 10 </u> год.
		Практичні (семінарські) <u> 20 </u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота <u> 110 </u> год.	
	Консультації <u> 10 </u> год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача (-ів)

Прізвище, ім'я та по батькові: **Столярчук Наталія Миколаївна**

Науковий ступінь: **кандидат філософських наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 097 2582490 *ел.*

адреса:

Stolyarchyk.Natalya@vnu.edu.ua

Дні занять : <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>.

III. Опис освітнього компонента

1. **Анотація курсу.** Силабус вибіркового освітнього компонента «Молодіжні субкультури» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня. Програма курсу передбачає вивчення якісних характеристик субкультури як культурного феномену у сучасному світі; виявлення ціннісних орієнтирів та особливостей їх побутування у молодіжних середовищах; аналіз основних типів молодіжних субкультур у їх історико-культурному розвитку; виявлення ключових трендів у формуванні найсучасніших субкультур; визначення особливостей українського молодіжного середовища і специфіки побутування молодіжної субкультури в Україні.

2. **Мета і завдання освітнього компонента.** Метою викладання ОК

«Молодіжні субкультури» є визначення якісних характеристик субкультури як культурного феномену у сучасному світі; виявлення ціннісних орієнтирів та особливостей їх побутування у молодіжних середовищах; аналіз основних типів молодіжних субкультур у їх історико-культурному розвитку; виявлення ключових трендів у формуванні найсучасніших субкультур; визначення особливостей українського молодіжного середовища і специфіки побутування молодіжної субкультури в Україні. Основними завданнями вивчення ОК «Молодіжні субкультури» є навчити студентів виявляти специфіку субкультурних явищ у контексті сучасної культури; визначати соціальні умови та наслідки різних типів субкультури; сприяти культурному співбуттю та співпраці субкультурних молодіжних осередків у соціумі.

3. Під час вивчення курсу «Молодіжні субкультури» студенти можуть сформуванати такі **soft skills (м'які навички)**:

1. **Критичне мислення** – аналіз і порівняння різних субкультур, розпізнавання соціальних тенденцій і стереотипів.

2. **Аналітичні навички** – систематизація інформації про історію, цінності, символіку і поведінкові патерни субкультур.

3. **Комунікативні навички** – ведення дискусій, обговорення культурних явищ, формулювання власної позиції та аргументів.

4. **Емпатія та міжкультурна чутливість** – розуміння мотивів поведінки та цінностей представників різних субкультур, толерантність до відмінностей.

5. **Письмові та презентаційні навички** – підготовка аналітичних записок, рефератів, презентацій, звітів про дослідження субкультур.

6. **Навички дослідницької роботи** – збір і аналіз даних, проведення соціологічних опитувань, спостережень та інтерв'ю.

7. **Креативність** – формулювання нестандартних висновків, інтерпретація культурних феноменів, розробка проєктів, пов'язаних із субкультурною тематикою.

8. **Вміння працювати в команді** – обговорення досліджень у групах, підготовка спільних проєктів, обмін думками та ідеями.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек .	Прак тич.	Сам. роб.	Конс .	Форма контрол ю/ Бали
Змістовий модуль 1. Молодіжні субкультури: історія та сучасність						
Тема 1. Феномен молоді та молодіжні субкультури.	26	2	2	20	2	РМГ/7
Тема 2. Історія виникнення та еволюція молодіжних рухів і субкультур	26	2	2	20	2	РМГ/7
Тема 3. Типологія і видове розмаїття молодіжних субкультур	44	2	10	30	2	ДС/35

Тема 4. Найсучасніші субкультури.	26	2	2	20	2	РМГ/7
Тема 5. Молодіжні рухи та субкультури в Україні: історія та сучасність	28	2	4	20	2	ДС/14
Разом за модулем 1	150	10	20	110	10	70
Види підсумкових робіт						Бал
Заліковий проект						30
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Тема 1. Аналіз поколінь та конфлікт “батьків і дітей”

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте короткий нарис (1–2 сторінки) про характеристику свого покоління та попереднього покоління у вашій родині.
2. Визначте основні конфліктні моменти та поділіться власними спостереженнями про цінності та пріоритети.
3. Використайте концепції теорії поколінь, які вивчали на лекції.

Тема 2. Дослідження історії конкретної субкультури

Завдання:

1. Оберіть одну молодіжну субкультуру (наприклад, бітники, хіппі, панки).
2. Зберіть інформацію про її історію, ідеологію, символи та видатних представників.
3. Підготуйте коротку презентацію (5–7 слайдів) або інфографіку для демонстрації на наступному занятті.

Тема 3. Музична субкультура та ідентичність

Завдання:

1. Оберіть музичну субкультуру (хіп-хоп, рок, реггі, метал).
2. Проаналізуйте тексти 3–5 пісень як відображення цінностей і світогляду субкультури.
3. Підготуйте короткий звіт (до 1 сторінки) з основними висновками про роль музики у формуванні ідентичності.

Тема 3. Творчо-іміджеві субкультури в практиці

Завдання:

1. Виберіть творчо-іміджеву субкультуру (графіті, анімешники, косплей, толкієністи).
2. Створіть власний творчий продукт: малюнок, колаж, невеликий косплей або опис свого персонажа.

3. Підготуйте короткий аналіз: як ваш продукт відображає цінності обраної субкультури.

Тема 3. Спортивні субкультури та соціальна поведінка

Завдання:

1. Виберіть спортивну субкультуру (ультрас, воркаутери, скейтери, байкери).

2. Проаналізуйте поведінку представників цієї субкультури через відео, фото або спостереження в соціальних мережах.

3. Підготуйте короткий звіт: організаційні структури, ритуали, символіка та соціальна роль.

Тема 3. Гедоністичні субкультури та культурні символи

Завдання:

1. Оберіть одну гедоністичну субкультуру (готи, емо, рейвери, мажори).

2. Підготуйте міні-дослідження (1–2 сторінки): історія, зовнішній вигляд, музика, атрибутика, цінності.

3. Порівняйте цю субкультуру з іншою за вибором, зазначивши схожості та відмінності.

Тема 3. Нетрадиційні релігійні та духовні субкультури

Завдання:

1. Виберіть одну нетрадиційну релігійну субкультуру (неохристияни, Нью-ейджи, кришнаїти).

2. Підготуйте аналітичну записку (1 сторінка) про світоглядні особливості, обряди, ритуали та вплив на поведінку молоді.

3. Опишіть, як субкультура впливає на соціальну інтеграцію та комунікацію її членів.

Тема 4. Сучасні цифрові та віртуальні субкультури

Завдання:

1. Виберіть сучасну цифрову субкультуру (геймери, блогери, кіберпанки, хікікоморі).

2. Проведіть аналіз: інструменти комунікації, символіка, контент, емоційна складова.

3. Підготуйте міні-презентацію (3–5 слайдів) про спосіб формування ідентичності в онлайн-середовищі.

Тема 5. Молодіжні субкультури в Україні

Завдання:

1. Оберіть одну українську субкультуру або молодіжний рух (музичні субкультури, політичні молодіжні групи, неформали).

2. Проведіть аналіз їхніх соціальних та культурних особливостей: вплив на молодь, участь у суспільних процесах.

3. Підготуйте коротку доповідь (1–2 сторінки) з прикладами діяльності та символіки.

Тема 5. Проектна робота: порівняльний аналіз субкультур

Завдання:

1. Оберіть 2–3 субкультури (будь-які з вивчених).

2. Порівняйте їх за критеріями: цінності, символіка, музика, стиль, соціальна роль.

3. Підготуйте презентацію або міні-дослідження (3–4 сторінки), де представлено результати порівняння і власні висновки.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування лекційних і практичних занять є бажаним і сприяє якісному засвоєнню навчального матеріалу, оскільки значна частина завдань передбачає обговорення, аналіз кейсів і виконання практичних вправ. У разі пропуску занять здобувач освіти зобов'язаний самостійно опрацювати матеріал і виконати передбачені завдання. Взаємодія між викладачем і здобувачами освіти ґрунтується на принципах взаємної поваги, академічної культури та дотримання норм професійної етики.

Політика щодо академічної доброчесності. Під час виконання письмових робіт, презентацій, індивідуальних і групових завдань здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності: самостійно виконувати завдання, коректно посилатися на використані джерела, не допускати плагіату, фабрикації або фальсифікації результатів. Роботи, що містять ознаки академічної недоброчесності, можуть бути не зараховані з подальшим повторним виконанням відповідно до встановлених правил у ВНУ імені Лесі Українки.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Завдання для самостійної роботи та інші види навчальної діяльності повинні бути виконані у встановлені терміни. У разі поважних причин, підтверджених документально або погоджених із викладачем, можливе індивідуальне продовження термінів виконання. Перескладання модульного або підсумкового контролю здійснюється відповідно до внутрішніх положень ВНУ імені Лесі Українки та у визначені терміни.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Результати навчання, здобуті в межах інших освітніх програм, курсів, тренінгів, вебінарів або професійної діяльності, можуть бути зараховані за умови їх відповідності компетенціям та результатам навчання дисципліни. Для цього здобувач освіти подає підтвердні документи (сертифікати, програми курсів, портфоліо виконаних робіт тощо) відповідно до встановленої у ВНУ імені Лесі Українки процедури визнання результатів навчання.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачі освіти можуть отримати додаткові бали за активну участь у навчальному процесі, підготовку додаткових аналітичних матеріалів, участь у наукових або професійних заходах, підготовку презентацій, кейсів або мініпроектів, що відповідають тематиці курсу. Кількість і порядок нарахування додаткових балів визначаються викладачем на початку вивчення дисципліни та не можуть перевищувати меж, установлених нормативними документами ВНУ імені Лесі Українки.

V. Підсумковий контроль

Із вибіркового освітніх компонентів форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. У випадку, якщо здобувач

освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Практичні заняття: за роботу на одному занятті – до 7 балів (всього – 10 занять x7 балів=70 балів);

Підсумковий заліковий проєкт – 30 балів.

Критерії оцінювання:

практичних занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- вміння зробити висновки, узагальнення;
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

В оцінці здобувачів враховуються наступні моменти: достатність об'єму відповіді (повна, достатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; не традиційність підходу до викладу відповіді; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

«6-7» балів виставляється здобувачам, які в повному об'ємі володіють програмовим матеріалом з ОК, обізнані з усіма поняттями та термінами і адекватно оперують ними під час відповідей на поставлені запитання, ознайомлені з спеціальною літературою. Для отримання вищого балу студенти повинні продемонструвати творчу самостійність, здатність аналізувати факти, логічно мислити, ставити запитання та шукати на них відповіді. При оцінці враховуються уміння аргументувати власні судження теоретичними та фактичними положеннями, виконання завдань для самостійної роботи.

«4-5» балів виставляються також за умов достатньо повного володіння знаннями з ОК. Відповідь здобувача має бути правильною, обґрунтованою зі знаннями основних напрямів і змісту роботи. Здобувач повинен уміти аналітично працювати з різними концепціями, ідеями, підходами до поставлених проблем. Одночасно в роботі може бути допущено дві-три несуттєві помилки чи деяка неповнота відповіді, кострубатість і скутість у висловленій думці. Не в повній мірі виконані завдання для самостійної роботи.

«2-3» бали виставляються за знання, що продемонстровані в неповному об'ємі. Завдання для самостійної роботи виконані частково.

«0-1» бал - теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння. Завдання для самостійної роботи не виконані.

Завдання на підсумковий заліковий проєкт:

Підготувати проєкт-презентацію про одну із сучасних субкультур (обрати з переліку субкультур, наведених нижче). У презентації має бути розкрита історія виникнення та розвитку обраної субкультури, світоглядні, філософські цінності та ідеї, які сповідують члени субкультури, зовнішні атрибути, зв'язок з мистецтвом, вплив субкультури на панівну культуру і значення для сучасної культури.

1. Епси.
2. Отаку.
3. Хікікоморі.
4. Корейська хвиля.
5. Яппі.
6. Компютерний андеграунд.
7. Хакери і «кракери».
8. Блогери.
9. Геймери.
10. Кіберпанки.
11. «Віртуали» – вінішки-тян, «ванільки».
12. Тамплер-гьорл.
13. «Зелені», екологісти.
14. Волонтери.
15. Фанати ЗСЖ (здорового способу життя).
16. Straight edge.
17. Офники.
18. Косплеєри.
19. Квадробери.
20. Dark Akademia
21. Гулі
22. Гіяру
23. Хоббіхорсинг
24. Альт-культура

Форма подання: презентація (15–20 слайдів) з усним захистом.

Критерії оцінювання підсумкового проєкту (максимум — 30 балів)

№	Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів	Показники високого рівня
1	Розкриття теми та розуміння концепцій сучасного мистецтва	8	Повне і коректне розкриття теми, використання фахової термінології, опора на теоретичні підходи
2	Аналітичність, аргументація та самостійність висновків	7	Наявний самостійний аналіз, логічні аргументи, обґрунтовані висновки
3	Оригінальність ідеї або інтерпретації	5	Творчий підхід, новизна ідей або інтерпретацій, концептуальна цілісність
4	Структура, логіка викладу та оформлення	5	Чітка структура роботи, послідовність викладу, акуратне оформлення
5	Презентація та захист проєкту	5	Чітка доповідь, дотримання регламенту, аргументовані відповіді на запитання
	Разом	30 балів	

Питання до заліку з курсу «Молодіжні субкультури»

1. Поняття субкультури в соціології та культурології: основні підходи до визначення.
2. Молодь як соціально-культурна група: основні характеристики та функції.
3. Причини виникнення молодіжних субкультур у ХХ столітті.
4. Теоретичні підходи до дослідження субкультур (Чиказька школа, Бірмінгемський центр культурних досліджень та ін.).
5. Поняття контркультури та її відмінність від субкультури.
6. Символіка і стиль як засоби ідентифікації в субкультурах.
7. Музика як чинник формування молодіжних субкультур.
8. Роль моди та зовнішнього вигляду в субкультурній ідентичності.
9. Молодіжні субкультури другої половини ХХ століття: загальна характеристика.
10. Хіпі як соціокультурне явище.
11. Панки: ідеологія, естетика, соціальна позиція.
12. Готи та альтернативні субкультури кінця ХХ століття.
13. Хіп-хоп культура: основні елементи та цінності.
14. Рейв і електронна музична культура.
15. Субкультури і масова культура: взаємодія та взаємовплив.
16. Комерціалізація субкультур у сучасному суспільстві.
17. Інтернет і цифрові медіа як середовище формування нових субкультур.

- 18.Фандом як форма сучасної субкультурної спільноти.
- 19.Геймерська культура як приклад цифрової субкультури.
- 20.Гендерні аспекти в молодіжних субкультурах.
- 21.Субкультури і соціальні девіації: наукові дискусії та стереотипи.
- 22.Молодіжні субкультури і політична активність.
- 23.Урбаністичний простір і субкультурні практики (стріт-арт, графіті, скейт-культура).
- 24.Глобалізація і трансформація молодіжних субкультур.
- 25.Локальні особливості молодіжних субкультур в Україні.
- 26.Молодіжні субкультури в умовах соціальних криз і воєнних конфліктів.
- 27.Механізми формування субкультурної ідентичності.
- 28.Методи дослідження молодіжних субкультур (спостереження, інтерв'ю, візуальний аналіз).
- 29.Субкультура як форма самовираження і соціалізації молоді.
- 30.Тенденції розвитку молодіжних субкультур у XXI столітті.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Анцибор Д. Дредли, батли і «стіли». Два століття субкультури в Україні. Київ:Лабораторія. 2024. 352 с.
2. Журба І. В. Молодіжні субкультури в Україні: трансформації в цифрову епоху. Харків : Фоліо, 2022. 224 с.
3. Костенко Н. В., Ручка А. О. Соціологія культури. Київ : Інститут соціології НАН України, 2021. 356 с.
4. Ладонько Л., Цілина Д. Молодіжні субкультури як важливий фактор соціалізації сучасної молоді. Актуальні пимтання гуманітарних наук. Вип. 75, том 2. 2024. С.44-52
5. Павелків В. Психогенеза підліткових субкультур. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 280 с.
6. Пахомова Т. В. Візуальна культура та медіапростір сучасної молоді. Львів : Видавництво УКУ, 2023. 212 с.

7. Українські культурологічні студії : науковий журнал. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2020–2024.
8. Культура України : збірник наукових праць. Харків : ХДАК, 2020–2024.
9. Bennett A., Hodkinson P. (eds.). *Subcultures, Popular Music and Social Change*. London : Routledge, 2022. 320 p.
10. Blackman S. *Youth Culture, Class and Generation*. London : Sage Publications, 2021. 224 p.
11. Hodkinson P. *Youth Cultures and the Rest of Life*. Oxford : Oxford University Press, 2021. 240 p.
12. Jin D. Y. *Global Youth Culture and Digital Platforms*. New York : Routledge, 2023. 280 p.
13. *Journal of Youth Studies*. London : Routledge, 2020–2024.
14. Williams J. P. *Subcultural Theory: Traditions and Concepts*. Cambridge : Polity Press, 2020. 260 p.
15. Young: *Nordic Journal of Youth Research*. London : Sage Publications, 2020–2024.